

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminaț” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoși, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 120 Lei pe an. — Pentru America 150 Lei (abia 75 cenși) pe an, trimiși prin cec de bancă foii la Orăștie

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foile pentru presă. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Pe aiurea și pe la noi.

Alegerile din Anglia.

Un guvern căzut în alegeri, când nu eră silit a face alegeri.

Guvernul englez, în frunte cu Baldwin, eră așa de tare în parlament (sfatul țării) că mai putea ocărma țara încă 4 ani, fără teamă de a fi clătinat de acolo. Ci în Anglia un guvern nu stă la cărma țării numai pentru a-și face trebușoarele sale și a sprijinitorilor săi, ci pentru a conduce țara după anumite planuri mari, pe cari le crede pentru binele de obște.

În Anglia negoțul e cu totul liber cu celelalte țări de pe glob. Ori-cine poate aduce mărfuri în Anglia și de-or fi mai bune și mai lesne, să le vândă cu Dumnezeu, fie că turtește la părete pe cei ce fac aceleași mărfuri acolo în țară. Prin asta silește pe fabricanții englezi a face așa mărfuri bune și cu prețuri așa de cumpătate, încât să nu poată fi bătuți de nici un alt fel de fabricanți de pe glob! Poate chiar o urmare a acestei largi libertăți e aceea, că în Anglia fabricile își dau lucruri mai bune ca ori-unde în lume, și nici la prețuri-lacome, răpitoare.

Guvernul Baldwin, văzând că în timpul din urmă multe fabrici nu mai pot lucra, zeci de mii de muncitori n'au de lucru (fiindcă mărfurile engleze nu se mai caută în multe țări cumpărătoare mai înainte, pentru că banul englez e prea scump față de banul scăzut al acelor țări), — s'a gândit că ar face un bine țării, de ar trece dela libertatea cea năfărâșată a negoțului de pân' aci, la o politică nouă: de ocrotire a negoțului englezilor. Să pună și el vâmi pe mărfurile ce vin din alte țări, — ca acelea să nu mai poată veni, și prin asta să fie căutate numai mărfurile engleze, cari trecând astfel mai tare, fabricile să aibă lucru mai mult și să poată da de lucru la toți lucrătorii englezi!

Așadar volă aievea bine popoului propriu, binele țării.

Ci fiindcă nu volă să facă marea schimbare în politica țării numai pe răspunderea sa, — a zis: să treacă țara să vedem ce ce face? cum vrea?

Și a pus alegeri noi de deputați, ca poporul să aleagă între cei ce vreau și mai departe granițe

deschise, ori — să ridice și el un gard apărător în jurul țării?

Și, ciudat lucrul Guvernul a căzut în alegeri! Țara i-a spus prin asta: Nu vrem îngrădirea, căci asta aduce încrederea fabricanților nu în hărnicia și istețimea lor, ci în gardul ocrotitor, — și asta moleșește, slăbește încordarea lor de a sta la înălțimea fabricașunii, ca în trecut, și cu vremea ne trezim mai prejos de fabricanții altor țări. Lasă-ne așa, fără gard ocrotitor, să ne bată vânturile vrășmașe, căci acelea ne întăresc, nu ne slăbesc!

Și așa s'a întâmplat, că guvernul, care avea în parlamentul trecut vre-o 346 de scaune (din 602), acum a mai ieșit în 256 locuri, perzând 90 de scaune! Iar liberalii (cu Lloyd George și Asquit), cari aveau abia 117 locuri, azi au 152; partidul muncitoresc, care avea 144 locuri, azi are 184, fără partid 19.

Și așa guvernul e căzut. Nu mai are peste jumătatea scaunelor în parlament. Numai însoțindu-se cu unul din cele 2 partide ar mai putea cărma.

Așa a căzut guvernul Baldwin: pentru că nu a vrut să cărmuiască de capul său, volnic, ci, în fața unui pas mai însemnat, el „a întrebat țara” și țara i-a răspuns: nu-mi place politica ta. Și el pleacă dela cărmă.

Au luat parte la aceste alegeri 18 milioane de votanți, din cari 10 milioane bărbați și 8 milioane femei. Femeile și-au pus și ele candidații lor în 8 cercuri, în 7 au și biruit, numai într'un cerc au căzut. Așa au 7 deputați femei (în parlamentul trecut erau numai 3).

— Dintre miniștri 5 au căzut, n'au mai fost aleși, deși își căutaseră cercuri în cari se credeau siguri de biruință.

Asta, da, se numește ocărmaire „constituțională”, întemeiată pe voința popoului.

Sfatul țării.

În sfatul țării s'au sfârșit vorbirile la Răspunsul de dat la Cuvântul de deschidere al Regelui. — Acum s'au început ședințele cari să dezbătă legile de lipsă. Guvernul a înaintat noul buget pe 1924, având la venite: 23 miliarde și 900 milioane Lei, iar la cheltuieli 21 miliarde 640 milioane, — așadar ar rămânea și un prisos de 1 miliard 260 milioane, din cari guvernul spune că va da spori de lefuri la slujbașii țării, prea slab plătiți azi. După buget vor veni alte legi la rând.

Studentii din Iași

au dorit să sărbătorească la 10 Decembre un an dela împlinirea unui an de când au pornit și duc lupta pentru „numerus clausus”, pentru apărarea de Jidani. Deregătorii lară i-au oprit a-și ținea rugăciunea de mulțumită la biserica Metropoliei. Și-au ținut și slujba și sărbarea în o sală a Universității. După prânz profesorul Găvănescu, un însufleșit apărător al tinerimei, a rostit o înălțătoare vorbire despre Sufletul Românesc, cel care așa frumoase semne de sănătate națională a dat în tot trecutul neamului și dă și azi, chiar prin aceste mișcări studențești.

Unele — altele.

Unor foi din București,

le pare rău că țara — s'a mărit.

Di Constantin Mille, directorul gazetelor „Lupta” și „Pressa”, și până ieri a „Adevărului” și „Dimineții” (pe cari, pe astea două, le-a vândut de tot Evreilor), scrie într'un număr mai nou despre aceea, că bine a fost ori rău, că România a intrat în război și s'a mărit? Și ajunge a spune, că... dintr'un punct de vedere, era vădit mai bine să fi stat de-o parte, „să nu fi fost nici cu unul nici cu altul, cum au rămas și alte țări. Nu am fi câștigat nimic, nu ne-am fi mărit, dar cel puțin nu am fi fost răscoliți de sus până jos, de văltoarea războiului și de urmările lui. Azi un întreg rând de oameni e jertfit. Nu vom vedea nici odată cât vom trăi noi, stările în rândulială de înainte de război...”

Cu alte cuvinte dlui Mille și rolului de Jidani din redacția d-sale, le pare rău că țara s'a mărit. Credem și noi și știm și de ce: În România mică Jidani, deși n'aveau „drepturi politice” ca azi, nu simțeau nicăiri nici o greutate, nici o pedecă, în facerea „ghicșeturilor” lor! Aveau intrare ori unde pofteau, se lipeau de bărbații politici ca căpușele de berbeci... Ce fericți erau ei în cojocul cu lână de mătasă alul Take Ionescu de pildă... O, vremuri de apusă fericire! Nu să le supere cineva, dar stăpânul le lăsa să se plimbe și pe masa lui și le mângăle ca pe gănganii fericitoare. Azi, în România mărită? Vai de lumea Te bagi în cojocul lui Argetolau și te trezești luat la

țantă și scărpinat de moarte... Nici din Universități nu te alungă atunci lumea, ca azi... Nici în țară atâta zvoană și goană împotriva ta și strigăte: „La Palestina!” Nu-i bine cum e azi. Mai bine era în trecut. În România mică, ca și 'n Ungaria mare, jupunii trăiau bine de tot... Azi gândindu-se la acele vremi, tatca evreilor, Mille, cel așa deprins cu gidilirea evreiască, încât i-se pare că fără asta ar fi bolnav, — plânge pe ruinele aceluia trecut, căci teme viitorul copiilor săi de suflet în România mărită... Mai bine nu se mai mărea...

Un deschizător de inimi.

Di Octavian Goga poftit de studenții Universitari, a ținut Duminica trecută în sala Teatrului Național din Cluj, o foarte interesantă conferință, despre „gândirea națională”, arătând cum din adânci vremuri, această gândire altoită pe o sănătoasă simțire națională, a fost flacăra sfântă ce a ținut sufletul în noi. Rodul acestei gândiri și simțiri a fost faptul că toți dorindu-ne la olaltă, zilele norocului ne-au și putut aduna așa ușor și deplin și cu voe bună laolaltă!

Dar acum după război, oamenii parcă nu mai simțesc, așa-s robiți de doruri materiale și nu mai văd că ne năpădesc valuri groase de străini ce n'au nimic obștească cu vechiul nostru suflet și gândire națională, ci se asvâră asupra noastră ca asupra unui nou Canaan menit să fie al lor! Pentru aceasta a curs cu atâta belșug sângele românesc în acest război? Sau suntem noi sortiți ca după ce am scăpat de robia Egiptului, să începem acum una nouă (în robia Jidovilor)? Primejdia e serioasă. A venit timpul să dăm seamă de împotrivire, căci nu vrem să fim sclavii cari cară bolovani pentru piramida lor!

— *Studențimea a simțit primejdia* ce se apropie și s'a pus de-a curmezișul ei! Mișcarea lor întruchipează grijele unuineam întreg. Ea nu e o „nebulie”, căci nebunia nu poate cuprinde armadli întregi de oameni. Studenții închipuesc ideea națională în marș!

Văzându-i (pe studenți) aproape orfani (adecă părăsiți de politicianii partidelor și de gazetele lor), s'a trezit în mine un simțământ de frățescă îndușoare și inima mi s'a înflorat de amintirea zbuciumului anilor mei de student în Budapesta (— unde tot așa, în mișcările tinerimei se oglindea sufletului popoului frate de acasă!) și le-am sărit în apărare.

Să fim umani (îngăduitori, îndurați cu alții), dar să nu uităm că că trebuie să fim numai noi în

luntrea noastră și să luăm măsuri ca — să nu ne încăm.

Se zicea odinioară: „Vorbiți, scrieți. românește...” azi trebuie să zicem: „Simțiți, simțiți ideea națională, voi vestitori ai biruinței de mâne, studenți!” Și atunci vă veți pregăti zile și amintiri frumoase pentru pletele cărunte ce vă așteaptă pe mai târziu...

Conferența dlui Goga a fost primită cu multă însuflețire de tinerime și de toți câți l-au ascultat. Tinerimea l-a făcut o caldă arătare a dragostei sale.

Noi vedem în dl Goga, în ce a spus în această conferință, ca și în ce scrie în revista sa „Țara Noastră”, un meșter deschizător de inimi pentru sfânta luptă a cărei slujitori s'au făcut studenții universitari. Sunt tot mai multe semne îmbucurătoare! Vom da părți alese din prea frumoasa vorbire, după ce se va fi tipărit întreagă în „Țara Noastră”.

„Idea Națională”

e numele unui nou ziar ce a început să apară deocamdată săptămânal la Cluj, sub Direcțiunea dlui Emil B. D. Vasiliu, avocat și ziarist, având prim-redactor pe dl Corneliu I. Codarcea.

Dl Vasiliu e bine cunoscut publicului nostru cetitor din foarte vrednica dsale lucrare: „Demografia României”, în care vezi, ca într-o oglindă, cum au venit, pe furis și pe rând, și au sporit din an în an, Jidanii în România și cum au cotropit în chip îngrozitor orașele țării, îndeosebi Moldova. Dsa este unul din cei mai buni cunoscători ai mișcării evrești la noi în țară, — ba și în străinătate.

Gazeta dsale „Idea Națională” avea jintă o are, arătată pe față, deschis, românește și bărbătește, — de a deschide și mai bine ochii marelui noastre obște cetitoare, asupra primejdiei evrești, și a arăta, dovedindu-o cu mijloace științifice, că lupta așazisă „antisemită” — botezată astfel ca să stârnească mai curând neplăcere decât atragere pentru ea, ca, mi-te, o luptă ce are de scop „strivirea în picioare”, a cutărui popor ori neam mai slab ca noi — nu e nici pe departe o astfel de luptă, ci e cea mai legiuită luptă de apărare națională, față de primejdia ce amenință pomul național de a fi mâncat de omidele jidovești. A te pune împotriva acestei lupte, e ca a te pune împotriva grădinarului care dă poruncă să fie culese omidele de pe pomii săi și lăpădate ori chiar în foc aruncate, și l-ai spune: „Cum poți fi așa de fără inimă cu bietele ființe, lăstate și ele de Dzeu și care nu fac altceva decât să-și împlinească rostul lor în lume?...”

Această milă falsă ori proastă, vrea dl Vasiliu s'o alunge din capetele „umanitarilor” noștri prin inimoasa și drept judecătorească dsale lucrare.

Sub această lumină privind și mișcarea studențească, dsă are cuvinte foarte adevărate și calde despre armatele de tineri universitari ce au dat și dau luptele cunoscute sub cuvântul de „mișcări studențești”, lupte mai pieșus de foarte naționale, patriotice și foarte românești.

Cărturarilor români (preoți, învățători, meseriași, comercianți, și pătură intelectuală), să nu se lipsească

de cetirea prea vredniciei publicații, a cărei cei dintâi 2 numeri se înfățișează foarte bine: judecătorească și suflet românesc, desfășurate cu serioasă stăpânire de sine, moderațiune, și luminate de luminile științei a tot convingătoare. — Abonament 120 Lei pe an. Adresa: Cluj, Strada Băii, 6.

Din programul gazetei.

În „Programul” (planul de lucrare) pe care gazeta îl tipărește în Nr. 1 al său, cetim, printre altele:

„Idea Națională” nu va avea amestec cu nici unul din partidele politice de azi, pentru-ca așa să poată duce lupta neînduplecată împotriva greșelilor ori-cărora;

— va duce luptă împotriva gazetelor și așezămintelor de publicitate ce stau în slujba străinismului, și rătăcesc obște cetitoare română, făcându-o slujitoare dușmanilor neamului.

„Idea Națională”, nădăduind trezirea deplină a științei de sine românești, care începe a se simți prin luminatul avânt spre jertfă și lăpădare de sine a tineretului curat, — va spune cu tărie, că — jertfele cerute pentru această trezire, trebuie să înceteze a fi numai ale tineretului atât de prețioasă viitorului;

— cere întărirea moralei și a credinței strămoșești;

— înlăturarea dintre noi cu bun plan a străinilor cari nu se pot uni cu noi, dar cari au cuprins avuția națională, negoțul, gazetăria, și acum tind a cuprinde cultura și politica!

„Idea Națională” întâlnind în calea sa cea mai primejdioasă armă de cucerire mână de străini: corupția (stricarea, cumpărarea sufletelor) pe care aceștia o desfășoară peste tot locul asupra slujbașilor țării și asupra societății românești, va descoperi fără cruțare pe vinovați, cerând pedepsele cuvenite!

Iar mai încolo spune că: Gazeta nu va primi nici macar anunțuri dela străini, nevrând să aibă nici atâta ajutor din partea lor!

Demult n'am cetit lucruri cu suflet atât de dârz și sănătos românesc!

După noua hotărâre.

„Idea Națională” din Cluj, aflând că tinerii universitari închiși la Văcărești, vor fi ținuți dară și mai departe, în luna a treia, — și știind că între ei cei mai mulți sunt săraci de-acasă și traiau acolo în arest le vine scump, și că nu trebuie să lăsați a primi mîncarea robilor, — roagă pe cetitori să trimiță acelor tineri daruri în bani sau în alimente (hrane), fie de-adreptul la „Direcția Inchisoriilor Văcărești” în București, pentru tinerii universitari, — fie la redacția „Idea Națională” Cluj, str. Băii, 6, care va publica dăruirile primite și le va trimite tinerilor acolo.

Din alte țări.

In Mexico

mai multe state s'au răscolit împotriva guvernului. Guvernul a trimis trupe asupra răscolăților, — și au avut loc încăerări sângeroase.

In Grecia

involburarea e încă mare. Valurile celor cari cer „republica” tot cresc, dar apărătorii formei de re-

gat încă nu-s puțin, nici slabi. Venizelos trage sforile din străinătate, — dorind să vie el ca cap al țării, ca Președinte al Republicei. După toate semnele, va izbuti. Întrebarea e, cât se va putea ținea acolo sus?

In Germania

sfatul țării a dat guvernului puteri neajmurate să facă tot ce crede pentru a ținea rânduiala, foarte primejdioasă, în țară. Apoi sfatul țării a fost trimis acasă pe vreme nehotărâtă. De aci încolo, totul atârână dela poruncile guvernului.

Numai în Cluj?

— Dar pe aiurea, de ce nu? —

La Cluj s'a început scormonirea celor ce stau pe nedrept în acel oraș. O comisie l-a căutat, și a început darea de judecăți asupra lor. Vineri în 8 Dec. au fost trimiși la tren și porniți spre locurile de unde au venit, 21 de inși cari n'aveau drept a sta în Cluj. Și alții vor urma, — până la câteva sute. Numai sute? Când acolo stau fărde lege multe mii de astfel de streini!

Dar, — întrebăm noi, — numai la Cluj se face această curățire a orașului de streinii nepoștiți și nedoriți? În celelalte orașe nu se găsesc deloc astfel de nedorți? Și atunci — de ce primăriile celorlalte orașe dorm?

De-ale Ungurilor noștri

A murit Episcopul romano-catolic ungar Széchenyi, dela Oradea-mare. — Bolnav greu, n'a vrut să moară în România, ci a plecat spre Pesta. Cum a trecut hotarul, în Giula, și-a scris testamentul. Abia ajuns la Pesta și a murit. Toată averea lui cea mare, a lăsat-o Ungariei, pentru scopuri culturale maghiare. Dar Ungaria nu lăcomeste la averea lui, ci pe toată vrea s'o verse, sub felurite forme coperitoare, pentru a fi de ajutor Ungurilor din Ardeal, în scopurile lor naționale-politice. Încă vor mai da și ei pe atâta, sub cuvânt că așa de mare eră averea răposatului. — Așa, frumos, își sprijinesc ei mișcările lor naționale!

După-ce deputații lor pe la Rege, n'au putut schimba nimic din hotărârile guvernului față de școlile maghiare, căci M. S. Regele ori Regina nu se amestecă în lucrările de ocărnuire a trebilor de obște din stat, — Ministrul școlilor a îndrumat de nou pe Inspectorii școlari, să supravegheze îndeplinirea întocmai a ordinului său școlar! Unde nu se va îndeplini, să se iee măsuri aspre numai decât!

Când au fost la Rege, Maestatea Sa l-a primit cu bunăvoință, ca pe ori-ce supus ce-i vine înainte, le-a promis (făgăduit) și aceea, că va lăsa să se cerceteze plângerile lor, — și din asta ei au și tras încheerea, că acele cercetări vor schimba (II) rânduiala făcută de guvern.

Acum aflând de porunca nouă a Ministrului, — capi Partidului maghiar și Vlădicii lor, au dat o telegramă la Rege, că — să oprească îndeplinirea poruncii guvernului până la facerea cercetării...

Câtă închipuire bolnavă. Aceștia oameni cred că ei ar putea, într-adevăr, să dea bătut un guvern al țării, dacă se înfățișează la M. S. Regele și dacă Acela nu le-a închis ușa (cum a închis-o împăratul lor Ferencz Joșka Românilor ce au mers cu Memorandul), ci li-a zis o vorbă bună... Dar atunci ar însemnă că dumnealor au puterea de a răsturna un guvern, când le place, — doar o astfel de intervenire a M. S. Regelui, ar trage după sine piecarea dela putere a guvernului. Paște murgule și mai bea apă...

Ținerea mai departe în arest a studenților dela Văcărești.

Se simte mâna Ministrului de Justiție.

Pentru cei ținuți în arest până nu-s judecați, așa e legea, că în fiecare lună tribunalul să judece dacă e lipsă de ținerea lor și pe mai departe în arest, ori nu. Dacă cercetările judecătorești s'au încheiat, cel mai mulți arestați de feul acesta, sunt trimiși acasă, până li se pune ziua de judecată.

Studenții arestați ca plănuitori ai unui „complot” împotriva capilor jidovimei ce ne sugrumă în propria țară, au fost și ei arestați în scopul de a se face cercetarea urzei lor. Ei au spus dintru început tot ce aveau de spus. Mai mult decât erau datori a spune, au spus și ce visau în legătură cu planul lor.

Sunt 2 luni de zile decând ei sunt arestați, în scopul de a se cerceta urzeala lor. În cele 2 luni judecele cercetător a avut și destul timp ca să cerceteze tot ce dorea și a și cercetat tot ce credea de o cuvîntă.

Studenții l'au rugat să grăbească cercetarea, și d. judecător Radovan le-a promis (făgăduit) că o va sfârșiri în curând; unii părinți ai arestaților l'au rugat același lucru; și întreprins „Uniunea Intelectuală” din țară” cu aceeași cerere; a promis, și credem că a și întreprins Senatul Universitar din Iași în același scop. Scriitorul acestor rânduri am rugat de două ori pe d. judecător de instrucție se nu lungesc fără rost certarea, s'o încheie și să-l ducă pe tineri la judecată. Așadar, nici o grație, ci o purtare omenească și românească față de niște tineri cari sunt chemați în judecată pentru pianuri pe cari le chibzuiau în legătură cu lupta lor națională și românească, leșese care au fost tirși de provocatori ai unei jidanilor din Cluj. Și dl judecător Radovan mi-a promis prin 19 Novemvbre, că cercetarea e aproape terminată și desbateră (judecătoria) procesul se va ținea încă luna Decemvbre sau cel mai târziu în Ianuarie! — Tinerii au spus la începutul lui Decemvbre că cercetarea e terminată și că vor fi libera (sloboz) acum o parte dintre ei.

Pe ziua de 8 Dec. tribunalul a fost chemat să hotărască, dacă e nevoie să mai țină arestați pe tinerii universitari ori nu?

Tinerii au fost duși la desbateră și ei se așteptau ca tribunalul să-l lase liberi până li-a venit rândul la judecată, — ori că vor mai fi ținuți în arest numai cei socotiți ca „mai vinovați”, ca căpetenii a „răutății” la care s'au pornit împotriva jidanilor. Dar iată ce au avut să audă:

Procurorul a spus că: Având

vedere ce faptă grea, ce lucru rău e pus în sarcina tinerilor, a-i că de i-ar lăsa liberi pe cei studenți, asta ar fi o „primejdie” întru rânduiala și liniștea de obște, și că nici cercetarea nu e terminată, — el cere să fie ținuți mai parte în arest sub cercetare.

Di avocat Paul Iliescu a arbit pentru tineri, arătând că tot ocesul e tras de păr (neserios), cercetarea e ca și terminată, deci e cuvânt a-i mai ținea arestați; di avocat V. Vlădescu a spus: e timpul să fie lăsați liberi tinerii, despre cari e vădit că nu a să facă nimic.

Tribunalul a dat cuvânt de arare și la 2 din tineri: lui Cori Z. Codreanu și I. I. Moța.

Studentul Codreanu a arătat e scurt din ce s'a pornit mișcarea studențească, și a arătat că tot au făcut ei până la arestare, e nu numai sături, chibzueli, nu au încă hotărâri statorite, cari aibă înfățișarea unui „complot” cum îl descrie legea. Și cercetarea lășării lor putea fi sfârșită în două luni, sau atunci de ce au fost aduși de 20 de ori la tribunal, auști câte 6 ciasuri în așteptare și poi trimiși napoi la Văcărești, ară a fi ascuți de judecatori!

Tinerul I. I. Moța a spus prin-e altele că îl miră ce aude, că cercetarea — nu e încă terminată! Sau di procuror nu e bine cunștințat când o spune asta, sau poi di judecător de cercetare nu pune adevărul, dacă e adevărat a așa spune în raportul (darea de amă) a dsale.

Președintele l'a îndrumat la ordine pe tiner pentru acel cuvânt deosit față de judele cercetător, iar tinerul a repetat cuvântul, spunând a nu poate afla altul pentru a această întâmplare, — căci judele cercetător le-a spus numai trei zile mai înainte, că cercetarea este sfârșită și că peste două zile va pune în libertate pe câțiva din ei, iar astăzi încunștințează tribunalul, că cercetarea — nu e terminată!

Tinerul a fost de nou îndrumat la ordine (certat) pentru că a vorbit așa despre judele cercetător, — apoi tribunalul s'a retras spre chibzuale și, după jumătate de cias de chibzuială, a venit și a spus că a hotărât să-i țină pe toți și mai de parte în arest.

Nouă ni-se pare că tinerii greșesc când îl bănuiesc pe judele cercetător de reavoință și trăgănarea lucrului. Aci e mâna Ministrului de Justiție Măzescu, care e tare supărat pe studenți, de acasă de la lași săi, și dsa e cel care își arată acum „puterea” față de ei. E o vătărită răz bunare a unui om, care nu se poate ridica peste patimile mici și nu poate privi lupta acestor tineri, nici greșala poate a unui gând al lor, dela înălțimea dela care ar fi dator a o privi. El este cel care grăește prin glasul procurorului, cu alte cuvinte cel ce strânge mâna procurorului și pune pe de cel libertății justiției.

Nu se poate ca judecătorul, care mi-a spus mie în Novembre, că cercetarea e pe sfârșite, iar tinerilor în Decembre că e sfârșită, și că desbaterea va avea loc chiar în Decembre ori cel mult în Ianuarie, să-și schimbe până mâne părerea! Ci altcineva îi strânge mâna! Iar acel „altcineva” e răz bunătorul ministru de justiție, care pare ca e de 21 ani și nu tinerii pe cari

ni prigonește, spre bucuria jidani-lor dsale dela „Eși” (lași).

Ci, în felul acesta nu se face nici un bine numelui justiției țării, pe care e pus a o apăra, a-i întări creditul în fața cetățenilor, și nu a-l scădea!

Nu i-a cerut nimeni nici o „grăție” pentru acești tineri, ei înșiși ar respinge ori-ce întrevinare care să ceară o „milă” pentru ei, — i s'a cerut tribunalului, i se cere ministrului, să fie drepti cu ei, să nu se poarte față de ei ca cu niște găinari, ci ca cu niște luptători ce sunt, pentru ce e mai bun și mai frumos pentru neamul lor, să fie duși la judecată, de care ei nu se feresc, și apoi urmările judecării le vor purta fără vătare! Cu astfel de oameni, nu așa se purcede, cum purcede Ministrul Justiției, — care clătină încrederea în în-sași justiția țării.

„Asociațiunea” — Despărțăm. Orăștie.

— 1 Decembre 1918... —

Subsemnatul, în calitate de Director al „Asociațiunii”, Despărțământul Orăștie, țin să aduc și pe calea această cale mai cide mulțumiri tuturor persoanelor, instituțiilor și societăților, cari au înțeles atât de frumos chemarea noastră, și ne au dat tot sprijinul, fo deosebi moral, pentru reușita sărbătorilor aranjate de Despărțământ întru prăznuirea slăvitei și luminoasei zile a învierii neamului românesc: „1 Decembre 1918”.

Mai ales îmi țin de plăcuă datorință a mulțumii: Dnei Victoria Dr. Erdelt, prezidenta Societății Femeilor române; dlui Colonel A. Kolomyiczuk, Comandantul Cercului de Recrutare și dlui Sublocot Horceag, conducător l orchestrei militare; dlui prof. G. Părvu, conducătorul corului mixt al Liceului și Școlii Medii; dnelor directoare: Hermina Mihuleț și Ana Căndea; dlui D. Martin, prezidentul Societății Meseriașilor români, dlui protopop I. Ieneș, conducătorul corului acestora și dlui Ion Silian, vice-preș. Clubului Economilor. — Scot os: bit la iveală mulțumita noastră față de dna Capitan Liecnerth, care și acum ni-a dat prețiosul sprijin, desfășurând publicul prin cunoștința-i voce prea plăcută

De fapt ziua de 1 Decembre a fost o zi de înălțare sufletească pentru toată sufiera românească, de aceea au și alergat cu mic cu mare, pentru a fi de față la desfășurarea unui program bogat, ieșit din conștința tuturor instituțiilor și societăților din loc. A fost, putem zice, o zi unică în viața Orăștiei noastre, cu vechi și frumoase tradiții social-culturale.

Această zi a dovedit, mai mult ca ori-ce, că numai să vrem, și poate există între noi atragere și legătură firească, ca între membrii aceluiași popor, numai să se supună interesesele particulare binelui obște. Și această atragere unii spre alții, formează adevărata putere morală, care trebuie să țină strâni legăți pe sții aceluiași popor, care se în-lună aceluiași Dumnezeu, aceluiași altar și cari au aceleași dalini, credințe și aspirații. Ziua aceasta a dovedit încă odată, că poate fi o adevărată solidaritate, aăt națională cât și socială, între sții recunoscători ai generației de față.

Despărțământul, pe lângă partea morală și culturală, s'a mai ales și cu un frumos câștig material, care se va vărsa la fondul pentru procurarea unui plăcî comemorative și ridicarea unui monument „Vulturului Carpaților”, care a fost Aurel Vlaicu.

Cu acest prilej aducem mulțumită și umătorilor doamni cari au susținut: Dl Teodor Vulpes, dl Heiter și dna Mihovitz câte 100 lei, dl Radu Spudercu 80 lei, dl Em. Stern 70 lei, dl prof. Pop 40 lei, ds A. Lupan, dl A. G. J. J. și I. Petrușcu câte 20 lei, total 550 lei. — Din bilete și programe 12.097 lei 50 bani, total s'a încasat

12.647 lei 50 bani; cheltueli au fost 5449 lei 50 bani, a rămas dară un câștig curat de 7198 lei

Orăștie, la 11 Dec. 1923

Directorul Despărțământului.

Aron Demian,
dir. lic. „A. Vlaicu”.

NOUȚĂȚI

M. Sa Regina a fost zilele astea (Duminea trecută) la Făgăraș, însoțită de Prințelele Carol și de Prințesele. Au fost primiți cu multă căldură. Au cercetat felurile așezăminte de cultură în oraș. Atât femeile române, cât și cele streine, au dus M. S. Reginei și Prințeselor frumoase buchete de flori, în semn de dragoste. Înălți oaspeți au cercetat, în automobile, mai multe comune din jur, fiind peste tot locul primiți cu mare însuflețire de tot poporul.

Concertul Vulpescu anunțat și de noi pe Mercuri săptămâna trecută, a avut loc în sala „Central” din Orăștie, și a avut o reușită foarte îmbucurătoare. Deși după 2 producții mari (a ziaristilor și cea de 1 Decembre), sala a fost totuși foarte plină, — mulțumită atât bunului nume al artistului cât și stăruințelor frumoase ale dlui judecător Fintescu din loc, care a dat cel mai cald sprijin organizării. Cel ce au luat parte, Români și streini, — au rămas peste așteptare mulțumiți de prestațiunile pline de înaltă artă și de vocea foarte plăcută a cântărețului. — Am cetit despre acest fiu de preot din Oltenia, cuvinte foarte călduroase scrise de dl Iorga în „Neamul Românesc” pe urma concertului dat de tinerul bariton la Ateneul din București, și altele tot așa de frumoase în „Timpul” din București. Prin concertul dela Orăștie, dl Vulpescu a dovedit, că tot ce s'a scris frumos despre dsa prin ziare, nu au fost vorbe de complesanță, ci adevăruri mărturisite cu bucurie despre un artist de frumos viltor.

Pe unde va mai trece prin Ardeal, să fie primit cu căldură, căci vrednic este de ea.

Ce se poate la Cluj, de ce nu s'ar putea la Orăștie, — ba în toate orașele? Nainte cu 3 săptămâni, comisia administrativă a orașului Cluj, având ședință (adunare) a luat în cercetare multe treburi economice de ale orașului. Printre acelea a fost și cererea mai multor cetățeni binevoitori orașului, cari stăruiesc, ca orașul să iee în mâna lui Cinematografele din oraș.

Di Prefect însuși a propus și comisia a primit, ca Cinematografele din Cluj să trecă în mâna orașului, fiind pentru el un izvor însemnat de venit, și nu mai mult pentru câțiva speculatori, cari mai și strică lumea prin năroziile ce le arată de multe ori.

In numărul nostru 48 am publicat concursul orasului Hunedoara, pentru darea în arandă a dreptului de cinematograf în oraș, — semn că orașul Hunedoara îl are pentru sine acel drept și, dacă nu-l folosește în regie proprie, îl dă în arandă. Foarte bine. Ne bucurăm de această hotărâre a orașului Cluj.

In fața acestor știri, atragem luarea aminte a dlui Primar al orașului nostru Orăștie, că să facă asemenea și d-sa: Să propună, să ceară, să stăruiască, ca Cinematograful, care azi face fericirea un ul om, să devie și la noi izvor de venit al orașului, ușurând prin asta multe lipsuri cu care orașul se luptă, și ajungând astfel a fi un bine pentru toți locuitorii, nu mai mult „norocul” mare, orb, al unuia singur, care cam rade în pumni de orașul ce-l suferă și de publicul ce-l susține numai pe d-sa prin acel cinematograf.

— Am alăturat la acest număr „Mandate Postale” pentru-ca cei ce doresc, să poată trimite îndată după „Calendar Național” pe 1924. Un calendar 7 Lei și 2 L. de recomandat. Dela 6 în sus, se dau cu 6 Lei unul, trimise franco-recomandat.

Dar prețios Iosif Mândruț de fel din Otlaca (j. Arad) și soția sa Popa Catița din Sititelec (j. Bihor) și fiul ei Moise, în timpul de față locuitori în orașul Detroit (Michigan, America) despre cari am scris în numărul 44 al „Libertății” că au dăruit 25.000 Lei pentru cumpărarea unui clopot, aflând că clopotul a costat 31 de mii Lei, și-au întregit suma dăruită cu încă 6000 Lei, dăruind astfel 31.000 pentru sfântul scop.

Le aducem și pe calea aceasta, cele mai călduroase mulțumiri, rugând pe Dumnezeu să le răsplătească din belșugul său după inima lor.

V. Popovici, preot.

L'au jăfuit și l-au lăsat în plapome... La negustorul I. Selim din Petroșani, au intrat într-o noapte trecută hoții prin fereastră. L'au legat pe el și pe soția sa, înfășurați în plapome, li-au deschis pultul unde erau banii, au luat cele 512.000 Lei și au plecat, lăsându-i legați acolo jos, până ce a doua zi l-au găsit vecinii de l-au scos din plapome.

Congresul presei din toată țara, se ține la Cluj în zilele de 16. 17. 18 Decembre. Se organizează sărbări frumoase în jurul lui și la un „festival” (o sărbare) dl Bacaibașa, președintele Sindicatului ziaristilor din București, va ceti o lucrare a sa: „Cum ajungi ziarist...” Vor fi schimburi de păreri, chibzuiri asupra viitorului gazetelor și altele.

Farmacia Vlad

din Orăștie, Piața Prințul Carol (lângă Liceul A. Vlaicu), condusă azi de proprietarul însuși, Virgil Vlad, — atrage luarea aminte a onoratului public din loc și jur asupra faptului, că s'a arangeat de nou, complet, fiind bogat înzestrată în afară de articli de farmacie (apotecă), și cu tot felul de pansamente (de legat), cu parfumerie, articli de gumă, săpunuri fine, etc.

(992) 2 - 30

Dentist Dr. S. Seidner dă consultați în ORĂȘTIE Păște Aurel Vlaicu 7 (la etaj deasupra prăvălii Ioan Rob). — Plombă. — Scoatere de dinți fără durere — Regulare de dinți. Punere de dentură. (953) 9-10

Mulțumită publică.

Reunirea de cântări „Lira” din Cugir inițiată în vara anului acesta și pe această cale aduce cele mai călduroase mulțumiri tuturor aceluia care au binevoit să contribuie cu obolul lor fondului susnumitelor reuniuni, a cărei lipsă s'a simțit foarte mult în această comună frunțasă.

Atât despre contribuțiile fondului Reuniunii, cât și despre sărberea sfîșirii drapelului, ținută la 21 Septembrie a. c. avem onoarea a face următoarea dare de seamă:

- 1. Fond inițial. . . . . Lei 65.579'10
- 2. Contribuții benevole. . . . . 5.339'—
- 3. Incasări din batera cuelor . . . . . 6.710'—
- 4. Venitul concertului . . . . . 3.410'—

Totalul venitelor Lei 81.028'10

Cheltuieli:

- 1. Spesele procurării drapelului conform comptului verificat . . . . . Lei 26.794'80
- 2. Spese mărunte conform chitanțelor . . . . . 4.403'10
- 3. Spese împreună cu sărberea sfîșirii . . . . . 10.536'—
- 4. Banchetul Corului . . . . . 2.941'—

Total cheltuielilor Lei 44.674'90

Venite . . . . . Lei 81.038'10
Cheltuieli . . . . . 44.674'90

Rezultă soldul de Lei 36.363'20 ca fond al Reuniunii cu ziua de 21 Noiembrie 1923, sumă depusă cu libel de depunere la Banca „Cugieresna” din Cugir.

Cemeticăm mai jos și numele binevoitorilor donatori și suprasolvenți:

Dr. Gheorghe Dubleş prefect ca naș al drapelului, 1000 Lei, Dr. Romul Dobo, Ad. Scheger, Adolf Dengjel, I. Vulcu, Frații Schulleri, Simion Damian, Reuniunea Meseriașilor Cugir, câte 500 Lei; Augustin Olariu, Dr. Aure Vlad câte 300 Lei; Bancotescu și Nicolau câte 250 Lei, Frații Belici, Marmarosch și Blank, Carol Rösler, Albina soc. com. Călsat, Ing. Constantinescu, Ioan Moș, preot, Reun. Femellor Cugir, V. Motoașcă, Simion Oltean, Valer Herlea, Insp. Ing. I. Iancu, câte 200; Lei, Iuliu Bretz, Ioan Sîmedru, Centrul S. N. R., Ing. I. Andrea subdir. gen., Insp. C. Gataianț, Ing. I. Vereș, Nic. Chinda, Nic. Turlea, Teodor Vlad, Victor Heiter, Simion Solymosi, Petru Damian primpretor, Iuliu Csaszkozy, Romul Crișan, Iuliu Jellman, I. Ciumaș, preot, S. Ciumaș, profesor, Augustin Berian, Nicolae Olariu, Constantin Bratu, Emil Berian, Traian Lupea, Anton Lechner, Eugen Cigăreanu, Ing. I. Prushec, Dr. A. Tincu, Ernest Kontz, N. Ștefănescu, Const. Simniceanu, Aurel Cigăreanu, Oficiul Parochial gr.-cat. Romos, Vasile Băcilă, câte 100 Lei; Teod. Vulpe 120 Lei; Nicolae Todoran 80 Lei, dna Bria, Ing. Prushec, Vasile Motoașcă, Valer Herlea câte 60 Lei, Avram Marian, Traugott Wachner câte 50 Lei, Hermine Theil, Adam Roșu, Const. Bratu câte 40 Lei, Nicolae Chinda, Vasile Poboran și Ioan Branga câte 30 Lei, I. Aradi, S. Vintilă, D. Mărginean, I. Racolța, Elena Damian, N. Dvorsky, Fr. Horvath, E. Pistel, Ioan Crișan, Perliciu Nicoară, T. Vlad, N. Demeter, I. Reck, Viorel Nicu, Nicolae Brănzău câte 20 Lei, A. Lakatos, I. Jellmann câte 10 Lei, V. Imbăruș, V. Băcilă câte 5 Lei. Colecta Aurel Cigăreanu 675 Lei, colecta Traian Lupea 125 Lei.

Cugir, la 10 Decembrie 1923.

Cu stimă:

AUREL CIGĂREANU

șef. Adm. și Uzinelor de fier ale Statului, Președintele Reuniunii „Lira”.

Strămutare de atelier.

Subscrisul aduc la cunoștința onor. public din Orăștie și jur, căci cu 15 Noiembrie, MI-AM STRĂMUTAT, atât locuința, cât și atelierul, din Str. Morii, în **Strada Fabricii Nr. 31**, — deci rog și pe mai departe tot sprîjinul onor. mei mușterii. Cu stimă:

3-3 (1018) **Vasile Budoiu,**
dogar (bugnar) Orăștie
Strada Fabricii Nr. 31.

Publicațiune.

Domnii acționari ai Cooperatorii „Românii” din Baza de Criș (fosta însoțire Hanga) sunt rugați să prezente afluințe vechi Direcțiunii, cel mai târziu până în 31 Decembrie 1923 și a le întregi la valoarea de 50 Lei, având a mai solvi casrei 15 Lei după acțiune. Domnii cari nu doresc a și le întregi, își pot ridica părtașia până la acel termen, în caz contrar părtașia va trece la fondul de rezervă.

Membrii noi se primesc la casă și vor solvi la înscriere 50% din părtașie și 10 Lei taxă de înscriere.

Baza de Criș, la 21 Nov. 1923.

(1025) 1-2 Consiliul de Administrație

CONCURS

Pentru completarea postului de Contabil la Contabilitatea orașului, Deva în baza ord. 86260/923 Ministeriului de Interne, Direcțiunea Comunală, prin această publică concurs.

Reflecții sunt invitați a și înainta cererile de concurs provăzute cu documentele de calificare, certificat de naștere, atestat de moralitate și apartinență, Primăriei orașului Deva, până inclusiv 27 Decembrie 1923. Cererile asite după acest termen, nu se vor lua în considerare, totodată să documenteze că afară de limba statului, care limbă le mai posedă verbal și în scris?

Calificarea e normată în art. I. din anul 1883. Retribuțiile sunt stabilite în gradul IX-3.

Deva, la 26 Nov. 1923.

AUGUST HERBAY

(1024)-1-1

primar.

Mașină de cusut Singer

folosită, în stare bună, se vinde efica. Orăștie, Str. Coșbuc (Morii) Nr. 9. (1005) 3-3

AVIZ! Fac cunoscut, că mi-am transportat întreg materialul de Chereștea de cca 50 vagoane dela fereaștră din Sibot în depozitul de scânduri și lemne din Orăștie și de aici fac vânzările tot cu același preț redus.

Vând în detal și cu vagoanele și livrez la ori care gară următoarele:

SCANDURI DE BRAD USCATE și tăietură nouă, leșuri, rigle, mărgiaș, lemne cioplite de edificat clopătură nouă.

ȚIGLĂ mare horșită cu patru ori cu un bloc, de cea mai bună calitate, dispunând cca cu 50 vagoane. La cumpărări mai mari o vând sub preț de zi a fabricelor.

PETRII DE MOARĂ cele mai renumite pentru mori de foz, benzina etc. sistem francez, din bucăți alcătuite, le dăm pe garanță, precum și pentru mori de epă dintr'o bucată. — Dispon. azi de 60 bucăți de toate mărimile.

VIN BUN din via proprie din Covășinți, podgorie Aradului, cca 1000 ferii (100 hectol.) din anul 1922, precum și rachiu de drojdie, trevere prescripți, care vin e depus în pivnițele mele din Orăștie, piața Regina Maria nr. 24, precum și alte 1000 ferii (100 hectol.) vin din 1923, care se află în pivnițele viei din Covășinți.

UN TREER de ales grâu. — Ori-ce informații dă proprietarul:

Teodor Vulpe,

Orăștie (județul Hunedoarei)

(1022)

30 Depozii.

2-6

Telefon: 29 locuință.

Consiliul orașului Orăștie.

Nr. 2805-1923 adm.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publică, că orașul Orăștie extindeeză morile sale: „Moara de Jos” pe cale de licitațiune publică pe un timp de 4 ani, până la 31 Dec. 1927.

Licitațiunea se va ținea la 20 Decembrie la ora 10 a. m.

Condițiunile de licitație se pot vedea în orele oficioase în cancelăria primăriei orașenești.

Orăștie, la 10 Dec. 1923.

(1026) 1-1

Herlea, primar.

Casă de vânzare.

Casa Nr. 11 din str. Sacului din Orăștie, stând din 2 camere, bucătărie, pivniță mare, etc., apoi șură, grajd, cocină și grădină cu pomi și vile, — e de vânzare din mână liberă. Informații în scris dă vânzătorul subscris, iar cu vorbă dă și administrația foil:

(1023) 1-3

Toma Bălaciuc

în Almașul-mare, p. Zlatna

Se află de vânzare

o mașină de treerat. Hoffer și Schrantz 1000 v. tată cu aburi 4 H. P. în a de fracțiune, la:

Julia N.

mecanic pr
în Simeria

(1019) 2-2

Casă cu crăș și prăvălie de vânzare

Subscrisul vând din mână casele mele din Balșa Geogiu-de-Jos, jud. Hunedoara comună mare cu 300 ca. casă e crășmă și prăvălie cu edificii laterale, cu și 7 jugăre de pământ. Vând și toate cele ce s'au crășmă, ca baș, butoale. Casa e chiar în fața locului Comună cu învățare mar

Bruckenstein

Balșa, p. Geogiu

(1011) 3-3

j. Hunedoara

ALTOI DE VIE AMERICAN

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai tinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articol vânzare), cât și soiuri de vin: rizling, mușcatel.

se găsească de vânzare în pepiniera de vițe de vie **dela DOMENIUL ROMÂNESC din Bobâlna**

(lângă ORĂȘTIE), proprietatea dlui Dr. AUREL VL.

Pentru primăvară are la îndemână jumătate milion altoi, soiuri a

Deși peronespora a potopit și în anul de față pe alocurea și întregi de altoi, la Bobâlna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoii sunt foarte frumoase și pline de vi

La cerere, se trimite Catalogul cu prețuri și îndrumări pract

Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„Domeniul din Bobâlna” al dlui Dr. A. Vla
Bobâlna, p. Orăștie (jud. Hunedoara).

NE. Pentru vierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit vor de cumpărat vițe de vite, fiind vițele din pepinierele din Bobâlna crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, firele le merge cu atât mai bine. (1009) 4-

Se caută oare locuință cu 2-3 camere eventual și cu grădină. Deslușiri la firma:

V. Corvin & Comp. Orăștie.

unde se pot cumpăra **mărfuri de Manufatură** cele mai bune, cu **prețuri reduse pentru sărbători** ca:

Giolginri, Bumbăcel, Barcheturi, Clotari, Ștofe de Dam și Domni, Catifele, Ghete de tot felul, Cămăși, Ciorap Cravate, Pălării, Șepci, Ploiere, Mantale de gumă. Căptușeli și ori-ce articol din bransa Manufacturii. — Tot aici se fac haine după comandă! (1021) 2-

Altoi de viță altoită americană

splendid dezvoltată și sănătoasă, cu rădăcini, soiurile cele mai potrivite și producătoare. Fiind vițe pentru ținutul muntoasă, deorinsă cu clima deluroasă ardelenescă, e cel mai bun izvor pentru proprietarii de vie. Să se adreseze cu încredere deplină, căci școala mea e foarte bine îngrijită, neatinșă de Pernospora. Se capătă soiuri de struguri alese, de vin și de masă, altoi de un an și de doi ani. Mărimea altoilor dela 40 cm.—1.20 metru. Tot odată să află de vânzare și americană pentru altoi, coaptă bine și sănătoasă. La cerere, catalog gratis!

NICOLAE SIBIȘAN

(1020)

Pianul-de jos p. Sebeșul-Săsesc (j. Sibiu).

2-3